Газета издается на балкарском языке с 1924 года.

Интернет-версия: zamankbr.ru

ЗАМАН

Геуюрге кюн, 27 февраль, 2018 жыл

№27 (20448)

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПАРЛАМЕНТ

Право низамны сакълаучула толтургъан мадарланы хайырындан аманлыкъланы саны азайтылгъанды

КъМР-ни Парламентини кезиулю жыйылыууда КъМР-де МВД-ны былтыр ишини эсеплери чыгъарылгъандыла. Ол жаны бла докладны ич ишле министр Игорь Ромашкин этгенди. Кенгешни спикер Татьяна Егорова бардыргъанды.

Аны сюзерден алгъа уа парламентарийле законланы проектлерин тинтгенди. Биринчиден, «КъМР-ни Правительствосуну юсюнден» законнга эмда «КъМР-ни Парламентини юсюнден» законну 8-чи эм 11-чи статьяларына тюзетиуле кийирилгенди. Законопроект эгинчи окъулууда къабыл кёрюлгенди. Законодательство, къырал къурулуш эм жер-жерли самоуправление жаны бла комитетни башчысы

Борис Мальбахов ангылатханыча, анда сёз регионну къырал власть органларына федерал толтуруучу структураланы жер-жерли бёлюмлерини таматаларыны отчётларына тынгыларгъа эркинлик бериую юсюнден барады.

«Иш излегенде тюрлю-тюрлю чырмаулагъа тюбеген инсанланы бир-бир къауумларына ишчи жерлеге квота тохташдырыуну юсюнден» закон да эгинчи окъулууда къабыл кёрюлгенди. Социальный политика, урунуу эм саулукъ сакълау комитетни башчысы **Хусейн Кажаровну** айтханына кёре, тюзетиулеге кёре, сакъатлагъа къуралгъан ишчи жерлени барысына да адамла тохташсала, иш бериучю квотаны толтургъаннга саналады.

КъМР-ни Административ бузукълукъланы юсюнден кодексини 8.5-чи статьясына кийирилген тюзетиуледе уа муниципал къуралыулада контроль-эсеплеучю органла финанс бузукълукъланы ачыкълагъанда, административ протоколланы жарашдырыуну низамы тохташдырылгъанды. Законну проектин КъМР-ни Контроль-эсеплеучю палатасыны башчысы **Дина Кясова** кёргюзтгенди. Документ эки окъулууда къабыл этилгенди.

КъМР-ни законла чыгъарыучу баш органында Жамауат совет къуралады. Аны борчлары, къауууму эм ишчи болуму бла Регламент, депутат этика эм Парламентни ишин къурау жаны бла комитетни башчысы **Кансаланы Елена** шагъырей этгенди.

Законланы проектлерин сюзгенден сора депутатла ич ишле органла былтыр къалай ишлегенлерине къарагъандыла. **Игорь Ромашкин** билдиргенича, полициячыла, жер-жерли власть эм право низамны сакълаучу органла бла бирге республикада политика ышаннгылылыкъны жалчытыу жаны бла мадарла толтургъандыла. Аланы хайырындан а аманлыкъланы санын азайтыргъа онг болгъанды. «Къабарты-Малкъар Шимал-Кавказ федерал округну субъектлерини арасында эсепге алыннган аманлыкъланы ёсдюрмеген регионча биринчи жерледи, РФ-де уа – сегизинчи»,-деп билдиргенди ол.

Жамауатда полициягъа ышаныулукъну ёсдюрюу, ачыкълыкъны жалчытыу жаны бла да уллу иш толтурулады. Анда уа МВД-да Жамауат советни къыйыны уллуду. Игорь Константинович полицияча ишчи борчларын бийик даражада толтургъанларын да белгилегенди. Анга уа ючеуленнге къырал, 30 адамгъа ведомстволу саугъала берилгенлери, оноуланны КъМР-ни Башчысы бла РФ-ни Президентини СКФО-да толу эркинликли келечиси белгилегенлери да шагъатлыкъ этеди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Келишим

Эл мюлкню айнытыугъа - миллиард чакълы бир сом

Къабарты-Малкъаргъа эл мюлк продукцияны, сырьёну бла аш-азыкъны баш магъаналы тюрлюлерини импортун алышындырыуну программасын терк толтруургъа быйыл 970,2 миллион сом бериллиди. Къырал болушлукъну республиканы эл мюлк товарла чыгъарыучулары федерал эмда республикалы бюджетледен аллыкъдыла. Аны юсюнден келишимге КъМР-ни Правительствосу бла Россей Федерацияны Эл мюлк министерствосу къол салгъандыла.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

ЭСЕПЛЕ ЧЫГЪАРЫУ

Адамланы жашауларын игилендириу - ал жанында

КъМР-ни Урунуу, иш бла жалчытыу эмда социал къуруулау министерствосуну бу кюнледе бардырылгъан коллегиясында озгъан жылда тамамлагъан ишлени эсеплери сюзюлгенди эмда быйылгъа борчла белгиленнгенди. Жыйылыугъа КъМР-ни Правительствосуну Председателини биринчи орунбасары **Таймураз Ахохов**, республиканы Башчысыны экономика вопросла жаны бла кенгешчиси **Уяналаны Аминат**, КъМР-ни Парламентини депутатлары, «КъМР-ни профсоюз организацияларыны биригиую» союзну таматасы **Фатимат Амшокова**, урунуу инспекцияны, финанс институтланы, правительстволу болмагъан организацияланы, районланы, шахарланы администрацияларыны башчылары да къатышхандыла.

Ведомствону башчысы **Тюбейланы Альберт** министерство адамланы жашауларын игилендириу жаны бла къолдан келген мадарла этерге кюрешгенин чертип айтханды. Ол санда РФ-ни Президентини буйругъун толтура, республикада социал ишчилени хакъларын кётюрюр ючюн да кёп жумуш тамамланылгъанын, 45 мингден аслам адам ишлеген 552 учрежденияда айлыкъ иги да ёсгенин чертгенди. Бюджет сферада урунгъанланы бир къауууну хакълары не халда болгъаны дайым да тинтиле тургъанын, районлада бла шахар округлада жална заманында тёленнгенин, ол жаны бла борч болмагъанын да белгилегенди.

Ол дагъыда ведомство адамланы социал онгла бермей ишлетиуге къажау къаллай мадарла этилгенлерини юсюнден да айтханды. Былтыр энчи комиссия айлыкъны тёлеуде, иш бла жалчытыуда халны сюзюп юч жыйылыу бардыргъанды. Хакъны «конвертледе» тёлегенлени ачыкълар муратда рейдле къуралгъандыла. Алай бла Федерал налог службаны КъМР-де Управлениясы 208 тинтиу бардыргъанды, 273 адам энчи предпринимательлеча регистрациясыз ишлегенин, 489-су келишимсиз урунгъанын ачыкълагъанды.

Озгъан жыл жашау этерге жетерик ачханы бек аз ёлчемин кётюрюу жаны бла, регион законну толтуруу жаны бла да тийишли мадарла этилгендиле. Анга кёре норматив-право актладан сегиз проект жарашдырылып, къабыл кёрюлгенди.

Урунууну рыногунда болумну юсюнден айтханда, докладчы мында хазна тюрлениу болмагъанын эсгертгенди. 2017 жылда эсепге алыннган ишсизлени саны 1,9 процент болгъанды, контроль кёрюмдюсю уа -2,3 процент эди.

Ахыры 2-чи бетдеди.

КЪЫШ ОЛИМПИАДА ОЮНЛА-2018

Спорчуларыбыз, битеу тыйгъычлагъа да къарамай, махтаулу болгъандыла

Юг Кореяда Пхёнчханда Олимпиада оюнлада эришиуле бошалып, командала жетишимлерини бла кемчиликлерини эсеплерин чыгъарадыла. Россей бу оюнлада битеу онгларын кёргюзтгенди дерча тюйюлдю. Бизни спортчула команда эсепде жаланда 13-чю жерге чыкъгъандыла.

Ахыргъы кюн а тиширыуланы аралырында лыжа марафон болгъанды. Анда бегилги спортчу Марит Бьорген алтын майдал алып, Норвегияны командасын майдалланы санына кёре биринчи жерге чыгъаргъанды.

Скандинавиялы спортчула Юг Кореяда 14 алтын, 14 кюмюш, 11 доммакъ майдал къытхандыла. Алай бла 39 майдал къоллу болуп, норвегиячыла жангы рекорд тохташдыргъандыла. Алагъа дери уа майдалланы санына кёре алчылыкъны АБШ-ны командасы тутханды - 2010 жылда 37 майдал алып.

Команда эсепде экинчиле Германияны спортчулары бу Олимпиада оюнлада къыйын оюнлада 14 алтын, 10 кюмюш эмда 7 доммакъ майдал къытхандыла. Аланы ызларындан Канада бла Американы Бирлешген Штатлары келедиле.

Россейни юсюнден айтханда уа, бизни команда 2 алтын, 6 кюмюш, 9 доммакъ майдал къытханды. Биринчи алтынны оюнланы ахыргъы кюнлеринде Алина Загитова келтиргенди. Аны бузда ариу тепсеуюне спортну бу тюрлюсюн сюйгенле сейир этип къарагъандыла.

Энтта бир къууанчлы хапар хоккейден келгенди. 1998 жылдан бери биринчи кере болуп, бизни спортчуларыбыз Олимпиада оюнланы финалына чыкъгъандыла. Бу жол алагъа Германия бла тюбеширге тюшгенди. Хорлам ючюн кюреш къаты барганды, биринчи шайбаны уа бизни команда оюнну биринчи кесегини ахыр минутларында ургъандыла. Оюн 4:3 эсеп бла бошалгъанды.

Команданы копилкасына бек кёп саугъаланы уа лыжачыла келтиргендиле – 9 майдал.

Бу жол да допинг бла байламлы гурушхасыз болмагъанды. Биринчиден, спортчулагъа хайырланыргъа жарамагъан дарманны кёрлингде доммакъ майдалны къытхан Александр Крушельницкийде тапханды. Аны эришиуледен кетергендиле, майдалны да сыйыргъандыла. Допингни бобслейде эришген Надежда Сергеева ичгени да тохташдырылгъанды.

Россейни Олимпиада комитетинден бу кюнледе журналистлеге айтханларыча, энди организацияны баш борчу - Халкъла аралы комитетде (МОК) келечилигин жангыртыргъанды. Ол жаны бла оноу март айда чыгъарыллыгъы белгиленеди.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Хурметлеу

Ата журтубузну къоруулагъанлагъа баш ургъандыла

Россейни къоруулаучусуну кюнюнде Нальчикде солуу паркда «Ёмюрлюк от» мемориалны аллында Ата журтубузну жалынчакъсызлыгъы ючюн жанларын бергенлени хурметлегендиле. Кюн сууукъ болгъаныны да къарамай, эсгертмени аллына тамата тёлюню келечилери, жаш адамла да келген эдиле. «Ёмюрлюк отда» сыйлы къалауурлукъну уа «Юнармия» жаш тёлю къымылдауну келечилери этгендиле.

Тюрлю-тюрлю къазауатлада Ата журтубузну къоруулагъанлагъа, мамыр жашау ючюн жанларын бергенлеге баш урургъа, бюгюнлюкде да къыралыбызны тынчлыгъын сакълагъанлагъа ыспас этерге келгенлени араларында КъМР-ни Башчысы **Юрий Коков**, Парламентни спикери **Татьяна Егорова**, премьер-министр **Мусукланы Алий**, толтуруучу, законла чыгъарыучу, право низамны сакълаучу органланы, жамауат организацияланы келечилери да бар эдиле. Жыйылгъанла жигитлени хурметлерине бир минут шумсуз тургъандыла, ызы бла эсгертмеге гюлле салгъандыла.

ТОКЪЛАНЫ Фатима.

Тапландырыу

Жол фондну ахшы муратлары

Быйыл Къабарты-Малкъарда жол фондну ёлчеми 1,6 миллиард сомгъа жетерикди. Аны асламысы республикада жолланы тапландырыугъа къоратыллыкъды. «Бу ишлени тамамлауга 2018-2020 жылланы чеклеринде 5,2 миллиард сом бёлюнюрюкдю. Быйыл анга 1,6 миллиард сом къоратыллыкъды. Ол санда республиканы жолларына - 698 миллион, муниципалитетлени бойсунуууна болгъанлагъа уа - 398 миллион сом.

Жоллада контроль бардыргъан камералагъа - 241 миллион эм башха жумушлагъа да 282 миллион сом къоратыллыкъды», - деп билдиргенди КъМР-ни къурулуш, жашау журтла-коммунал эмда жол мюлк министри Вячеслав Кунижев.

Информагентстволаны материалларына кёре.

Болум

Энчи службала къармашадыла, тинтиуле барадыла

Ыйых кюн Воронеж областыны Бобровск районунда «М-4 Дон» автомобиль жолда микроавтобус бла жюк ташыучу «МАЗ» машина къагышып, тёрт адам ёлгенди. Толу болмагъан шартлагъа кёре, Нальчикден Москвагъа бара тургъан микроавтобус двигателинде бузулгъаны болуп жол жанында тохтагъанды. Ремонт ишле бара тургъанда, «МАЗ» автобусну арт жанындан ургъанды.

КъМР-ни властьлары терк болушлукъ берген службаланы битеу кючлерин авария болгъан жерге бургъандыла, алайда тинтиуле бара турадыла.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Право низамны сакълаучула толтургъан мадарланы хайырындан аманлыкъланы саны азайтылгъанды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Аманлыкъланы тинтиуню юсюнден айтханда уа, билип адамны саулугъуна заран салыу, артыкълыкъ этиу, талауур, уручулукъ, хыйлачылыкъ дегенча аманлыкъланы саны азайгъандыла. Былтыр 4,5 мингден аслам уголовный иш ахырына жетдирилгенди, аладан юч жюзю алгъан жыллада этилген бузукълукъладыла. «Алда бла аманлыкълары ючюн жууапха тартылмай къаллыкъларына ийнанып тургъанла терсликлерине тюбегендиле»,-деп чертгенди ол.

Былтыр а 2014 жылдан бери адамланы юйлерин тонагъан аманлыкъчы къауумну ачыкъларгъа къолдан келгенди. Анга сегиз адам киредиле. Аладан сора да, малланы урлау бла кюрешгенле да тутулгъандыла. Бу аманлыкъчы къауумда уа беш адам бар эди, ала 15 аманлыкъ этгенлери тохташдырылгъанды, ол санда Ставрополь крайда да.

Наркотиклени, жалгъан ичги затланы чыгъарыугъа къажау ишге аслам эс бурулады. Министр билдиргенча, былтыр законлагъа бузукълукъла этип, наркотиклени сатыу бла байламлы 267 аманлыкъ этилгени тохташдырылгъанды. Республикагъа башха регионладан ууну келтиргенлени жоллары кесилгенди (18 канал). Ол санда «героин», «гашиш» дегенча ауур наркотиклени Москвадан келтиргенле да тохташдырылгъандыла.

Былтыр республикада экстремизм бла байламлы 24, терроризм бла байламлы да 143 аманлыкъ этилгенди. Террористлеге ачха бергенле да ачыкъланнгандыла (11 аманлыкъ). Битеу да бирге уа бу къаумлагъа тёрт миллион сом ётдюрюлгени белгили болгъанды. 2017 жылда 192 сауут, 5,5 мингден аслам окъ эмда 2 килограмм чачдырыучу зат да сыйырылгъандыла.

Жууапха тартылып, тутулгъан жерлеринден эркин болгъанланы араларында профилактика ишни юсюнден да баргъанды сёз. Башлары сюдлюк болгъанланы кеслерин кечиндирирге онглары, ишлери, къолайлыкълары болмагъанлары ючюн ала бузукълукъланы къайтарып этгенлерине жарсыгъанды министр.

Акъылбалыкъ болмагъанланы юслеринден айтханда уа, бюгюнлюкде ич ишле органлада эсепде 209 жаш адам эмда къыйын жашау болумгъа тюшген 188 юйюр турадыла. Ала бузукълукълагъа къатышмаз ючюн профилактика мадарла толтуруладыла.

Игорь Ромашкин быйыл РФ-ни Президентин айыры эмда футболдан дунияны чемпионаты бардыяллыкълары бла байламлы ич ишле органлагъа уллу борчла салыннганларын чертгенди. «Алай бизни сынаууб улуду. Ич ишле министерство къуллукъчулары аланы бет жарыкълы толтурлукъларына ишеклигим жокъду»,- дегенди ол докладыны ахырында.

Депутатланы министрге соруулары кёп болгъандыла. Ол санда аманлыкъланы къайтарып этип тургъанла бла ангылатыу ишни, акъылбалыкъ болмагъанланы эркинликлерин сакълауну юслеринден айтылгъанды.

Ахырында Татьяна Егорова ич ишле органла республикада тынчлыкъны сакълау жаны бла магъаналы жумушла тамамлагъанларын белгилеп, полициячыла мындан ары да борчларын биийик даражада толтурлукъларына ышаннганын айтханды.

Жыйылыуда башха соруула да съезгиленгиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Адамланы жашауларын игилендириу - ал жанында

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Докладда айтылгъаныча, ведомство 1941-1945 жыллада Уллу Ата журт урушха къатышханланы социал-экономика болумларына кёз-къулакъ болгъанлай турганды. КъМР-ни Башчысыны буйругъу бла ветеранла барысы да министерстволаны, ведомстволаны, жер- жерли самоуправление органланы эмда КъМР-ни Парламентини депутатларыны эсеплерине алынгъандыла. Озгъан жыл Хорламны Кюнюне 243 ветераннга эмда баш иелери урушда жоюлгъан тиширыулагъа жыйырмашар минг сом берилген эди. Битеу да тёленген ачхаы ёлчеми 4946,0 минг сом болгъанды.

Тюбейланы Альберт «Доступная среда» программаны бек магъаналыгъа санагъанды эмда аны бла байламлы быллай шартла келтиргенди: анда белгиленнген ишлеге былтыр 21180,8 минг сом бёлюнгген эди. Анга кёре, республикада саулукъ сакълау, социал къоруулау, спорт, культура, билим бериу объектледе, жамауат транспортда санларындан къыяулагъа тап болурча тюрлениуле этилгендиле.

Министр 2018 жылны биринчи январына КъМР-ни социал болушлукъ берген жыйырма эки учреждение ишлегенин, ала 42113 адамгъа 7988,7 минг жумуш тамамлагъанларын билдиргенди. Быйылгъа салынгган борчланы юслеринден айта, ол битеу кюч бек алгъа РФ-ни Президентини май буйрукъларын толтруругъа, ол санда иш хакъны кётюрюуге, урунуу халланы ачыкъ этиуге, ишчи адамны производство болумларын игилендириуге, «Доступная среда» эмда башха программаланы жашауда бардырыугъа буруллугъун чертгенди.

-Къарыусузла кыйналмаз, къолайсызла апчымаз ючюн къолубуздан келгенни аямайбыз, мындан ары да алай ишлерикбиз,-дегенди ахырында министр.

Ведомствону ишине багъа биче,Таймураз Ахохов аны боюнуна салынгган борчла артыкъда магъаналы, жамауатны ырахатлыгъы бла байламлы болгъанларын эсгертгенди. «Хау, ишлегенигиз, къолугъуздан келмегенни окъуна этерге кюрешгенигиз кёрюнюп турады, алай бу сферада бир уякъ жумуш жокъду, аны эсде тутугъуз»,-дегенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратны автор алгъанды.

Белгилеу

Жигитлени сыйларын кёрюрге къар, суукъ да чырмаялмагъандыла

Мындан 75 жыл алгъа совет аскерчи альпинистле Минги тауну башында орнатылгъан немисли къумач журналны энишге атып, фашистлеге мында жер болмазлыгъына битеу дунияны тюшюндюрген эдиле. Ол сермешде 366 совет солдат жоюлгъанды. Аланы ёлюклери бюгюн да «Вахта памяти» деген акцияны кезиуюнде табылгъанлай турадыла.

Ата журтну къоруулаучуну кюнюнде уа Азау талада Элбрус районну администрациясы, бу тарыхлы ишге атап, «Эсде тутуу» деген акция бардыргъанды. Анга 80-нге жууукъ адам къатышханды, ол санда районну жер-жерли самоуправленияны, Жаш тёлю палатасыны, РФ-ни Къоруулау министерствосуну, полицияны, къутхарыучуланы, ара эм республикалы аламлы информация органланы келечилери да къатышхан эдиле.

Ала барысы да Азау талада тюбешип, канатка бла Гара - Башы станциягъа дери кётюрюлгендиле. Кюн да, кёк да, бу жумуш тап ётерине ыразы болгъанча, чууакъ эдиле. Минги таугъа бир 100 метр барсанг, жетип къаллыкъча келе эди кёлюнге...

Уллу-гитче да алайгъа жыйылгъандан сора «Элбрус курортну» ишчилери халкъны ратракла эм къарда учхан мотоциклле бла 1943 жылны февраль айында уруш баргъан 4 200 метр биийликкге чыгъаргъандыла. Анда уа къарны теренлиги тобукъгъа жете эди. Суукъ боранчыкъ да кесини ишин эте эди.

Къалай-алай болса да, акцияны чеклеринде белгиленнген эки митинген бири алайда башланнганды. Жыйылгъанланы алларында Элбрус районну администрациясыны башчысы Залийханланы Къаншаубий, Жер-жерли самоуправленияны советини председатели Отарланы Исмайыл сёлешгендиле. Къаншаубий Хажи-Османовны кесини къысха сёзюнде Уллу Ата журт урушну кезиуюнде совет аскерчиле этген жигитликни тёлюле унутмазгъа борчлу болгъанларын чертгенди.

- Ала, жанларын, къанларын аямай, немислилени муратларын юзгендиле. Фашистле битеу дуниягъа Элбрусну ууучлагъанларын билдирирге ашыгъын эдиле. Алай бизни аппаларыбыз аланы штандартларын, кеслерин да Минги тауну тийресинден жокъ этгендиле. Былайгъа да биз аланы Хорламгъа салгъан къыйынларына сый берир мурат бла жыйылгъанбыз, - дегенди ол.

Ызы бла жаш тёлю, абадан къаум да къызыу сермешлени шагъатлары болгъан ташлагъа гюлле салгъандыла. КъМР-ни Жаш тёлю арасыны башчысы Герийланы Расул ары кесини тенглери бла келгенди. Аны оюмуна кёре, быллай ишлени магъаналары ёсюп келген тёлюлеге бек уллуду. Ол себепден аланы ара аллай жумушлагъа энчи ыразылыкъ бла къатышады.

Андан сора лыжачыла эм къутхарыучула, Россейни, Къабарты-Малкъарны, СССР-ни, Хорламны да байракъларын кётюрюп, 4 200 метрден «Мир» станциягъа дери тюшгендиле. Жаш адамланы аллларында белгили альпинистибиз Ёлмезланы Абдул-Халим тебиреген эди.

Акциягъа къатышханланы барысы да «Мирде» Элбрусну къоруулай жан берген аскерчилеге орнатылгъан эсгертмени аллында экинчи митинг бардыргъандыла, алагъа хурмет эте, бир минут шош тургъандыла. Ызы бла уа РФ-ни Къоруулау министерствосуну аскерчилени таулада хазырлагъан «Терс-Къол» арасыны келечилери совет солдатланы намыслларына ушкокладан атдыргъандыла.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.
Суратлары **ХАДЖИЛАНЫ Жамал** алгъанды.

Коллегия

Ауруулану жайдыртмагъандыла, аш-азыкъны качествосун да контрольда тутхандыла

Роспотребнадзорну Къабарты-Малкъарда Управлениясында бардырылгъан коллегияда ведомствону былтыр ишини эсеплерин чыгъаргъандыла эмда быйылгъа борчла салгъандыла. Махкемени эмда анга бойсунгган службаланы ишлерини юсюнден билдириуле этип, башында сагъныылгъан учрежденияны бёлюмюню башчысы Жираслан Пагов, «Центр гигиены и эпидемиологии в КБР» бюджет организацияны таматасы Римма Нахушева, «Кабардино-Балкарская противочумная станция» махкемени башчысы Александр Власов, Нальчикде Дезинфекция араны оноучусу Юлия Каблахова сёлешгендиле. Ала айтханларыча, контроль-надзорлукъ, профилактика жумушла заманында этилгенлерини хайырындан былтыр республикада санитар-эпидемиология жаны бла болумну хатасы жокъ эди. Дифтерия, коклюш, столбняк, краснуха, туляремия, сибирская язва, трихинеллёз, малярия, брюшной тиф дегенча аллай къоркъуулу ауруула жукъгъан болмагъанды.

Аш-азыкъ жаны бла къоркъуусузлукъну жалчытыугъа, хар замандача, энчи эс бурулгъанлай тургъанды. Ведомствону специалистлери бардыргъан контроль-надзор ишлени кезиуюнде 140 тонна аш-азыкъ тинтилгенди. Аладан сатыуалыудан 1,7 тонна кетерилгенди, бузукълукъла этген 299 адамгъа уа 2529 минг сом тазир салыннганды.

Службаны баш борчларындан бири – сабийлени окъутуу, юйретиу эм саулукъландырыу жумушла не халда тамамланнганларына кёз-къулакъ болууду. Былтыр жайда кёп къалмай он минг бала солугъанды эмда саулугъун юйлендиргенди. Учреждениялада кёп сабий ауругъан (14) жаланда бир шарт болгъанды.

Хайырланыучуланы эркинликлерин къоруулау жаны бла да аслам мадар этилгенди. План бла белгиленнген эм аладан тышында бардырылгъан тинтилени кезиуюнде управлениясны специалистери тийишли законлагъа 1222 бузукълукъ этилгенин ачыкълагъандыла. Аланы юсю бла юч миллион сомдан артыкъ тазирле салыннгандыла. Хайырланыучула жанлы болуп ведомствону келечилери сюдге 21 ишни хазырлагъандыла. Аладан оналтысына кёре хата кёргенлеге компенсациягъа 2680 минг сом тёлерге оноу этилгенди.

Алай бла, саулай алып айтханда, коллегияда Роспотребнадзорну Къабарты-Малкъарда Управлениясыны былтыргъы ишине иги багъа берилгенди, санитар-эпидемиология болумну энчи контрольда кереклисини юсюнден да айтылгъанды.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ПРОГРАММА

Къайсы тийрелени айбатландырыргъа кезиу жетгенин шахарчыла кеслери хапар берликдиле

«Нальчикде шёндюгю шахар тийрени къурау – 2018» деген программаны чеклеринде шахарда тапландырыллыкъ жамауат жерлени бла арбазланы сайлау жууукъ заманда бардырыллыкъды. Бу ишни тийишлисича къурар умутда администрацияда жамауат конкурс комиссияны кенгеши болгъанды. Анда тийишли рейтинг къол кётюрюню бардырыуну юсюнден сёлешиннгенди, деп айтылады администрацияны интернет-сайтында.

Муниципалитетни жашау журт-коммунал мюлк эмда тапландырыу управлениясыны таматасы Анзор Ашабоков жыйылыугъа къатышханланы дегенди. Шахарда белгиленнген жумушланы тамамлаугъа уа, ол айтханнга кёре, 34 миллион сом бёлюннгенди, ол санда онбир миллион сом - жамауат тийрелеге.

Ызы бла кенгешде быйыл къайсы юйлени арбазлары тапландырыллыкъларын белгилегендиле. Бу тизмеге Ватутин, Ногмов, Фурманов, Байсултан улу, Мусука улу, Неделин эм Шогенцуков атлы орамлада битеу да онбир арбаз тюшгенди.

Дагъыда шахарчыланы рейтинг къол кётюрюуге къайсы жамауат тийрелени чыгъарыргъа тийишли болгъаныны юсюнден оюмлары сюзюлгенди. Алай бла комиссия анда кёргюзтюлген объектлени арасында ара солуу паркны ортасында фонтанны, Мальбахов эм Комаров атлы орамланы, Ленин атлы эм Осетинская орамланы мюйюшлеринде эмда КъМКъУну аллындагъы терек бахчаны дурус кёргенди.

Тапландырыу ишле къайсыларында бардырылыргъа кереклисин а шахарчыла энди кеслери билдирирге боллукъдула. Ол умутда 23 мартда Къырал концерт залда эртденликде сагъат сегизден башлап кече оннга дери къол кётюрюу боллукъду.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

КОНФЕРЕНЦИЯ

Билим даражаларын кенгертгендиле

Кёп болмай Къабарты-Малкъар къырал университетни Элбрус районда билим бериуилму комплексинде «Келир заманнга деп билим алыу неда билим бериуню келир заманы: жаш тёлюню кёз къарамы» деген ат бла тёртюнчю битеуроссей конференция ётгенди. Аны педагогика, психология эм физкультура бла спорт институт эмда Юг федерал округда психология эм педагогика академия бирге къурагъандыла.

Анда магистрле, аспирантла эм преподавательле докладла окъугъандыла, жангы проектлери бла да шагъырей этгендиле. Битеуроссей жаш тёлю конференцияны комиссиясы КъМКъУ-ну студентлерини билимлерине иги багъа бичгенди.

КъМКъУ-ну илму жаны бла проректору Малкъондуланы Юсюп форумну баш мураты - гуманитар эм техника жаны бла кюрешген хунерли жаш алимлеге себеплик этиу болгъанын айтханды. Аны бла бирге он педагогика илмугъа бла сынаугъа, ол санда инклюзив билим бериуге, окъутууда менеджментге эмда тьюторинг бла коучинг амаллагъа да эс бурургъа кереклисин чертгенди.

Форумну чеклеринде Новочеркасск шахарны 5-чи номерли орта школуну бийик категориялы педагогу-психологу Елена Горянова мастер класс бардыргъанды. Интерактив семинарда жаш педагогла садикледе бла школлада саулукълары осал сабийле бла ишни къурауну амалларын сюзгенди.

Жаш адамла конференциягъа бюсюрегенлерин, кёп жангы зат билгенлерин эм иги кесек шуёх да тапханларын айтханды.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Финансла

Сабийли юйюрлеге - учуз ипотека

Сбербанкда «Сабийлери болгъан юйюрлеге къырал болушлукъ бла ипотека» деген программа бардыылып башланнганды. Анга кёре, аллай къауумгъа жашау журт сатып алыргъа аз процентле бла ипотека кредит берилликди. Аны быйылдан башлап 2022 жылны ахырына дери экинчи сабий тапханла алаллыкъдыла. Ставкасы уа биринчи ючю жылны ичинде жаланда алты процент боллукъду. Ол кезиуде ючюнчю балалары туугъан юйюрлеге уа аллай ставка беш жылгъа тергелликди.

Кредитни алама дегенге, биринчиден, юйню неда фатарны багъасыны бешден бирин тёлерге тюшерикди. Сора дагъыда жашауун, саулугъун эмда залогун страхование этерге.

Жашау журт Москвада неда Москва областьда, Санкт-Петербургда неда Ленинград областьда сатып алыныкъ эсе, берилликке ачханы ёлчеми сегиз миллион сом бла чекленеди. Башха регионлада уа аны мардасы ючю миллион сомду.

- Сабийлери болгъан юйюрлеге быллай учуз ипотека кертиси бла да иги себеплик этерикди. Бизни къыралда фатарны кредитте сатып алырча быллай жангил амал биринчи кере болады, кеси да, адамладан сора да, къурулуш сферагъа да хайырлыды, - дегенди Сбербанкны Къабарты-Малкъарда бёлюмюню башчысы Хамидби Урусбиев.

Кредитни www.domclick.ru интернет-сайтда жарашдырыргъа амал барды. Программаны энчиликлери бла уа банкны бёлюмлеринде шагъырейленирге боллукъду.

Бизни корр.

Жораланыу

Унутулмазлыкъ жылланы эсгергенциле, комсомол жырланы айтханды

Алгъаракъланда Нальчикде алтынчы номерли орта школда ВЛКСМ-ни бийыл 29 октябрьде белгиленирик жюзжыллыкъ юбилейине жораланнган жыйылыу бардырылгъанды. Залда тюрлю-тюрлю чакъылда комсомолну органларында ишлегенле, республиканы уллу жангычылыкъланы бла демингили башчылыкъланы шагъатлары бардырады,-дегенди Нина Харуновна.

Сора ол, жаш тёлюге айланып: «Энди сизни, XXI-чи ёмюрню жашларыны бла къызларыны кезиуюдю. Хайт дегиз!»,-деп бошагъанды сёзюн. Школчула уа: «Сизден юлгю алыргъа, сиз башлагъан ахшы тёрелени андан ары элтирге хазырбыз!»-деп жууаплагъанды. Андан сора школда «Орлёнок» партияны Октябрь райкому болгъанын, аны школгъа берииую юсюнден документте да кол салгъанын эсгертгенди. Организацияны юсюнден айта, Борис Мустафаевич ол Граждан урушну оту жана тургъан кезиуде жаратылгъанын чертгенди.

Александр Жигатов, аны орунбасары **Юрий Жанимов** да комсомолчула къурулушда, илмуда, эл иш болкде, спортда къаллай жетишимле болдургъанларыны юсюнден айтхандыла. Советни члени **Залимгерий Мирзоев** а комсомолну юсюнден тудугъуна жоралап жазгъан назмусун окъугъанды.

Ол юкон саугъалауда да болгъандыла. Жаш тёлюню ариу къылыкълы, патриот ниетде юйретиуге уллу къыйын салгъанлары ючюн 6-чы номерли орта школну уставларыны бир къауумуна комсомолну ветеранларыны республикалы эмда шахар советлерини сыйлы грамоталары, юсюреу къагъытлары да беригенди. Алагъа тийишли болгъанланы арагъа сюргенни, тилчини кечерге, эслемезге акъылынг жетсе, ол жанынгы тазаланыууду, инсанны бийигирек адамлыкъ даражагъа чыгъыыу.

-Азнор, сюймекликде адамнынга кертичи болгъан бек магъаналыды деучюсе. Китабынгда уа кёп тишириулагъа жораланыуда бардыла. Аны къалай ангыларгъа боллукъду?

- Мени ангылауума кёре, чыгъармачылыкъ бла кюрешгенни- поэтни, художникни, музыкантны музасы болургъа керекди. Тишириуну илхамны эдим. Аллай жашау жоругъум барды: билеклик этала эсенг эт, эталмай эсенг а, хата жетдирме. Хау, кесими алай жюрютюрге кюрешеме. Алай дагъыда ыразы болмагъан чакъларым а болуучудула.

Сёз ючюн, болушлукъ ислеген адамгъа тийишлисича билеклик эталмагъаныма сокъуранама. Биреуеннге керек болгъанда, ол соргъан чакълы бир ахча бермей, азыракъны тандырама. Нек эгтенме алай?! Анга ол кезиуде ырысхы менден бегирек керек болуп тура эсе уа? Аллай затланы оюмласам, сагъышланып туруучума.

- Жолубузда жалгъан даланы, болмачы хапарланы жайып айланнганла тюбейдиле, ала, Танзиляны «Заран хансла» деген назмусунда айтылгъаныча, шинжилерин жан-жанларына чанчханларын къоймай, турмушлары баш магъанасын анда кёредиле. Сени оюмунга кёре, аллайла бла тюз адам кесин къалай жюрютюрге тийишлиди?

- Мени акъылыма кёре, алагъа къажау туруп, терсликлерин кёзлерине тутууну хайыриндан эсе хатасы озгъан ишди. Ол къужор адамлагъа башындан берилген сынаугъача къараргъа керекди. Аманлыкъ этеме дегн юйюнден чыкъгъаннга эсинги буруудан сен табарыкъ жокъду. Андан эсе Аллахха шукур айт, ол дерсни да ёттенинге, къылыгъынг чыныгъын, къаты болалгъанынга.

Таматаларыбызы таш бла ургъанны гыржын бла ур дегендиле. Нек? Ала ангылагъандыла, аллайлагъа жууалласанг, сен да аладан ышыкъ болмай къаллыгъынгы. Аманлыкъны саугъалар кючю барды. Сен чырайлы къызны жаратханынгы, анга хурмет этип кётюре билгенинги хатасы болмагъан сунама. Ол сезим бла къанатланыпп, назму, жыр, музыка жазгъан а къалай аламатды.

- Назмуларынгы биринде учнуну аламатлыгъын ачыхларгъа итинесе. Ол сезимни къалай ангылайса, инсанны не зат артыкъда ёхтемлендирирге, тауекелендирирге болады?

- Хар заманда бирча болмайды. Сёз ючюн, иги адам бла ушакълашсанг, дуния башында кир жагъылмагъан инсанла тюбегеннлеринде кууанырыгъынг келеди. Харкюнлюк жашауну чеклериндне ычхынып, огъурлу, таза затдан юлюшлю болгъанынг жюргингге балхамчады.

Бир ахшы иш этсенг а.. Андан сора дуниягъа бошдан жаратылмагъанынгы ангылайса. Жашаудан юлгю келтирирге сюеме. Бизни Далхат деп бир узакъ жууугъубуз барды, анга 90 жыл болады. Аны терк-терк жокъ эдим. Ол ол ишлеп, ол манга кьайда къалгъанса деп кёлкъалды эти тебирейди. Бу уанчха, учунугъа алай кёп зат керек тюйюлдю, жаланда сансыз болмаулукъ. Огъурлу жумуш этсенг, ол гитче окъуна болсун, жюрегинг мардасыз къууанады.

- Китабынгда нёгерлеринге аталгъан кёп назму окъуйбуз. Биогюнлюкде, сени ангылауунга кёре, эр кюин шуёхлукъ ол къаллайды?

- Ол жаны бла япон философияны тёрелери жууукъдула манга. Ол къыралда император бла аны бойсунунда болгъанланы, ата-анага бла сабийлени, къарындашны бла эгечни, эр бла юй бийчени араларында эмда самурайланы араларында жорукъла шарт белгиленедиле. Алада бек сыйлыгъа ахыргъыланы тенгликлери саналады. Ол тюздю. Нек дегенде шуёхлукъну тап жюрюте билген инсан жаш тёлюню, абаданланы да хурметлемей къоярыкъ тюйюлдю.

Жигитлик деген ангылам барды да, олду эр кишини къылыгъында бек магъаналы. Ол болур ючюн а, биогюнлюкню жашчыкъларын Интернетден, ананы этегине байламлыкъдан айырыргъа тийишлиди, эмда аны энчи юлгюледе ёсдюрюрге керекди. Былай алып айтханда, бусагъатда жаш тёлюге артыкъ эс бурулмагъаны бек жарсытады, ол жаны бла бир ызны тутхан идеология жокъду. Хар ким кёси аллына кечиниди, къырал бу къауумну унутуп къойгъанчады.

-Азнор, мен билгенден сен бусагъатда къарачаймалкъар миллет оюуланы, накъышланы жангыртып, суратларын къурау бла кюрешесе. Ол ишинги юсюнден да айтсанг эди.

- Анна Кузнецованы «Народное искусство карачаевцев и балкарцев» деген китабы 1982 жылда дуния жарыгъын кёргенди. Андан бери бу жаны бла аллай тынгылы иш хазна жазылгъан болмаз. Кертисин айтханда, оюуланы художник-оформитель болуп тургъан заманымдан бери къурайма. Бусагъатда жарашдыргъанларымы уа бир къауумун Фейсбукда салгъан эдим. Адамла аланы кёргенден сора, акъыллары билдиргендиле.

Мусукаланы Сакинат а накъышла жыйымдыгъынгы китап-альбом эт деп юйретеди. Биогюнлюкде была битеу да бирге жетмишден артыкъ боладыла. Аланы хар биринде да къараучу тёрели белгиледен сора да, жангъычы кёз къарамыны эслеп кууаныр деп ышанама.

Ушакъны **ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат** бардыргъанды.

Редакцияны къонагы

Архитектор, поэт, жырчы, суратчы, огъурлу инсан, жашаугъа ачыкъ кёзден къарагъан керти шуёхум Сарбашланы Азнорну юсюнден дагъыда кёп ариу сёз айтыргъа боллукъ эдим. Алай жюрегине сау дуниясы сыйындыргъан Аллахдан берилген фахму десем, былайда тамам сунама.

Арабызда аны танымагъан, анга хурмет этмеген хазна адам болмаз. Къыйын кезиулерибизде биз андан билеклик излейбиз, къуучнчыбызда гитарасыны макъамларына тынгылайбыз, мудахлансагъ а «Книга осени» деген китабында жарыкъ назмуларына тартылабыз. Ма аллайды бизни Азнор! Бу кюнледе уа аны бла жашауну, сюймекликни, чыгъармачылыкъны юсюнден ушакъ бардыргъанбыз.

«Огъурлу жумуш этсенг, ол гитче окъуна болсун, жюрегинг мардасыз къууанады»

- Азнор, сен жылларынгы биймиклигинден къарап жашау ол неди, инсан аны къалай оздурургъа керекди деген соруугъа къалай жууаллайса?

- Сен бир уллу жолну бараса да, халатларынга къарап юйрене келесе. Аны жарымын ётгенингден сора анылайса, къалай жашаргъа кереклисин. Мени акъылыма кёре, не къыйын кезиуледе да адам адамлай къалыргъа борчлуду. Бирсиле санга къалай болурларын экю эсенг, кесинг да башхалагъа алай бол.

Марк Аврелий жашауну ахырында хар кюнню ол санга башындан берилген саугъача алай жашаргъа керекди, дегенди. Хау, биз деменгили батырла, жигитле тойюнбюз, къарыусуз жанлабыз. Алай хар инсанны сайлау эркинлиги барды: тюзлюкнюмю огъесе терсликними жолунда барыргъа.

Бек къыйынды бу борч, аны хар ким кесича тамамлайды. Бирле къуру кеслерини къайгъылары бла жашай келедиле да, артда англыайдыла къолларындан келген заманда, сёз ючюн, къарыусузгъа болушмагъанларын, къартны къуундырмагъанларын, къоншу сабийге велосипед алып бералмагъанларын.

- Жашай баргъанда адам бир затха чогъож болады, бир-бир болумланы тюрлендирирге сюеди. Алгъын кезиуге къайтыргъа амалынг болса эди, нени тюрлендирлик эдинг сен а?

- Шёндюгю сынауум бла къарасам, кёп затны тюрлендирлик болур эдим, кёп затны башха тамамларыкъ эдим. Аллай жашау жоругъум барды: билеклик этала эсенг эт, эталмай эсенг а, хата жетдирме. Хау, кесими алай жюрютюрге кюрешеме. Алай дагъыда ыразы болмагъан чакъларым а болуучудула.

Сёз ючюн, болушлукъ ислеген адамгъа тийишлисича билеклик эталмагъаныма сокъуранама. Биреуеннге керек болгъанда, ол соргъан чакълы бир ахча бермей, азыракъны тандырама. Нек эгтенме алай?! Анга ол кезиуде ырысхы менден бегирек керек болуп тура эсе уа? Аллай затланы оюмласам, сагъышланып туруучума.

- Жолубузда жалгъан даланы, болмачы хапарланы жайып айланнганла тюбейдиле, ала, Танзиляны «Заран хансла» деген назмусунда айтылгъаныча, шинжилерин жан-жанларына чанчханларын къоймай, турмушлары баш магъанасын анда кёредиле. Сени оюмунга кёре, аллайла бла тюз адам кесин къалай жюрютюрге тийишлиди?

- Мени акъылыма кёре, алагъа къажау туруп, терсликлерин кёзлерине тутууну хайыриндан эсе хатасы озгъан ишди. Ол къужор адамлагъа башындан берилген сынаугъача къараргъа керекди. Аманлыкъ этеме дегн юйюнден чыкъгъаннга эсинги буруудан сен табарыкъ жокъду. Андан эсе Аллахха шукур айт, ол дерсни да ёттенинге, къылыгъынг чыныгъын, къаты болалгъанынга.

Таматаларыбызы таш бла ургъанны гыржын бла ур дегендиле. Нек? Ала ангылагъандыла, аллайлагъа жууалласанг, сен да аладан ышыкъ болмай къаллыгъынгы. Аманлыкъны саугъалар кючю барды. Сен чырайлы къызны жаратханынгы, анга хурмет этип кётюре билгенинги хатасы болмагъан сунама. Ол сезим бла къанатланыпп, назму, жыр, музыка жазгъан а къалай аламатды.

- Назмуларынгы биринде учнуну аламатлыгъын ачыхларгъа итинесе. Ол сезимни къалай ангылайса, инсанны не зат артыкъда ёхтемлендирирге, тауекелендирирге болады?

- Хар заманда бирча болмайды. Сёз ючюн, иги адам бла ушакълашсанг, дуния башында кир жагъылмагъан инсанла тюбегеннлеринде кууанырыгъынг келеди. Харкюнлюк жашауну чеклериндне ычхынып, огъурлу, таза затдан юлюшлю болгъанынг жюргингге балхамчады.

Бир ахшы иш этсенг а.. Андан сора дуниягъа бошдан жаратылмагъанынгы ангылайса. Жашаудан юлгю келтирирге сюеме. Бизни Далхат деп бир узакъ жууугъубуз барды, анга 90 жыл болады. Аны терк-терк жокъ эдим. Ол ол ишлеп, ол манга къайда къалгъанса деп кёлкъалды эти тебирейди. Бу уанчха, учунугъа алай кёп зат керек тюйюлдю, жаланда сансыз болмаулукъ. Огъурлу жумуш этсенг, ол гитче окъуна болсун, жюрегинг мардасыз къууанады.

- Китабынгда нёгерлеринге аталгъан кёп назму окъуйбуз. Биогюнлюкде, сени ангылауунга кёре, эр кюин шуёхлукъ ол къаллайды?

- Ол жаны бла япон философияны тёрелери жууукъдула манга. Ол къыралда император бла аны бойсунунда болгъанланы, ата-анага бла сабийлени, къарындашны бла эгечни, эр бла юй бийчени араларында эмда самурайланы араларында жорукъла шарт белгиленедиле. Алада бек сыйлыгъа ахыргъыланы тенгликлери саналады. Ол тюздю. Нек дегенде шуёхлукъну тап жюрюте билген инсан жаш тёлюню, абаданланы да хурметлемей къоярыкъ тюйюлдю.

Жигитлик деген ангылам барды да, олду эр кишини къылыгъында бек магъаналы. Ол болур ючюн а, биогюнлюкню жашчыкъларын Интернетден, ананы этегине байламлыкъдан айырыргъа тийишлиди, эмда аны энчи юлгюледе ёсдюрюрге керекди. Былай алып айтханда, бусагъатда жаш тёлюге артыкъ эс бурулмагъаны бек жарсытады, ол жаны бла бир ызны тутхан идеология жокъду. Хар ким кёси аллына кечиниди, къырал бу къауумну унутуп къойгъанчады.

-Азнор, мен билгенден сен бусагъатда къарачаймалкъар миллет оюуланы, накъышланы жангыртып, суратларын къурау бла кюрешесе. Ол ишинги юсюнден да айтсанг эди.

- Анна Кузнецованы «Народное искусство карачаевцев и балкарцев» деген китабы 1982 жылда дуния жарыгъын кёргенди. Андан бери бу жаны бла аллай тынгылы иш хазна жазылгъан болмаз. Кертисин айтханда, оюуланы художник-оформитель болуп тургъан заманымдан бери къурайма. Бусагъатда жарашдыргъанларымы уа бир къауумун Фейсбукда салгъан эдим. Адамла аланы кёргенден сора, акъыллары билдиргендиле.

Мусукаланы Сакинат а накъышла жыйымдыгъынгы китап-альбом эт деп юйретеди. Биогюнлюкде была битеу да бирге жетмишден артыкъ боладыла. Аланы хар биринде да къараучу тёрели белгиледен сора да, жангъычы кёз къарамыны эслеп кууаныр деп ышанама.

Ушакъны **ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат** бардыргъанды.

Казна юй

«Диннге къайтыу кёплеге терсликлерин ангыларгъа эмда тюзелирге болушады»

Тутмакъгъа тюшгенни болуму артыкъ аламат болмагъаны баямды, бирбирледе уа тёзюп болмазча окъунады. Биогюн да бег а биринчи кере тутулгъанлагъа къыйынды. Нек дегенде алагъа аманлыкъла этиуде сынаулары уллу болгъанла бла бирге кече, кюн да тар жерде кечинирге тюшеди.

*Адепсизлик, огъурсузлукъ, бир бирге ышанмау, къарыулу къарыусузну басынчакълау... Ма аллай халда кёплеге ийман болушады. Тюзетиучю учреждениялада ол иш къалай къуралгъаныны юсюнден биогюн КъМР-де УФСИН-ни таматасыны дин бла байламлы ишни къурау жаны бла болушлукъчусу **Айвар Болов** айтады.*

- Айвар Мухтарович, жабыкъ учреждениялагъа дин кийиргенли иги кесек заман болады, тутмакъланы жашауларында, къадарларында ол не магъананы тутханын энди шарт айтыргъа боллукъ болур?

- Дин алагъа иги жанындан себеплик этгенине сёз да жокъду. Тюзетиу ишде бек башы – адамны терс жолгъа тюшгенине тюшюндюрюудю, аманлыкъ этиу бек улу гюнях болгъанын сездириудю. Эркинлигин сыйырыу, жашауун ишлетиу бла чеклендириу – ала кимни да жюрегин къатдырадыла, аны бегитип кюядыла. Сора ол, жамауатны арасына къайтса да, алгъынгы ызына къайтыргъа боллукъду.

Осал иш этгенине жеңдирмегенни, аны ангыламагъанны тюзетген бек къыйын болады. Дин ол жаны бла иги себеп болады. Къыралны тюрмелеринде аны жюрютюрге эркин этиуню хыйсабы олду. Бизни борчубуз а – дин масхаплагъа жангылгъанланы акъылларына, жюреклерине жол таба билирча, алагъа жууукълашырча онгла къурауду.

-Тутмакъда диннге бурулгъан, артда андан чыкъгъандан сора жашауун ол халда бардыра болурму?

- Мен билгенден, асламысы артда ол ыздан таймайдыла. Кертиди аны башха тюрлю хайырланнганла да бардыла, алай кёпле уа тюзеледиле. Артыкъда тюрмеге биринчи кере тюшгенле. Алай кёп кере аманлыкъчылыкъ этип олтургъанланы ийман тюз жолгъа салгъанын да билебиз.

- Аллай юлгю уа келтираллыкъмысыз?

- Къаты низамлы колониягъа бешинчи кере тюшген биреу бар эди. Къылыгъы бир да болмагъанча осал, мынга уа бир зат да жарарыкъ болмаз деп турсакъ, аз-аздан диннге бурулду да, тутутулуп тургъан заманы бошалгъандан сора Тырныауузгъа кетип, анда килисада ишлеп башлады. Энди юйдегили-юйлю болуп турады. Башха дин къуллукъчула бла колониягъа келип, ушакъла бардырады. Кёпле аны айтханларына къулакъ саладыла эмда килисагъа жюрюп башлайдыла.

-Биогюнлюкде КъМР-де УФСИН-ни учреждениялары дин объектле къаллай бир боладыла?

- Чегем районну Каменка элинде биринчи номерли колонияда орус килиса бла межгит ачылгъанлы бир талай жыл болады. Республикада башха тюзетиучю учреждениялана жерлеринде уа тап жарашдырылгъан, намаз этерге , башха жорукъланы толтурургъа боллукъ отоула бардыла. Битеу да ала бек боладыла.

Орус православный килисаны Пятигорск эм Черкесск епархиясыны, КъМР-де Муслиманланы дин управлениясыны эмда Нальчикде тау чюйютюлюени биригиуюню башчылары бла этилген келишимге кёре, колониялрыбызда дин ахлула къуллукъларын бардырадыла. Ала дайым да келип, тутмакъла бла тюбешедиле, адеп-къылыкъны юсюнден сёлешедиле, керек болса уа, тийишли жорукъланы да толтурадыла.

Тутулгъанлагъа акъыл юйретиу бла чеклеип къалмай, жандауурлукъ ишге да къошуладыла. Кийимле, ашарыкъла да келтиредиле. Кертисин айтсам, бусагъатда колонияда тургъанланы болумлары аман тюйюлдю, алагъа акъыл сёз эмда эс буруу бегирек керекдиле. Жамауатны арасына къайтып, ахшы ишле бла атларын айтдыргъа боллукъларына ийнандыруу адепсизлик магъаналыды.

- Жууукъ заманнга планларыгъызны юсюнден да айтсагъыз эди?

-Къаты низамлы колониядагы межгитни къурулуу бошалгъанды, килиса да ахырына жетдириле турады. Ол ишлени тутмакъла кеслери бардырадыла. Материалла бла асламында Муслиманланы дин управлениясы, православный килиса эмда энчи адамла, ол санда колониядагы къуллукъ этгенле да болушадыла. Ол жумушлада колониячыла, къайсы динден да болсунла, бир бирлерине билеклик этгенлерин кёрсенг, къууанаса.

Андан сора да, бусагъатлада ДУМ бла келишим бегите турабыз. Анга кёре бери, дин къуллукъчуладан сора да, ислам университетни студентлери да келе турлукъдула. Ол бек керекли сунама. Нек дегенде колониягъа радикал диннге табыннганла да тюшедиле. Ала къоркъуулу жолдан кетерча, тёрели исламгъа къайтырча этерге керекди. Жаш адамла уа бир бирлерин терк ангылайдыла. Ичгичиле эмда наркоманла бла да тюз ол халда ишлергеди муратыбыз.

Ушакъны **М. АДИЛОВА** бардыргъанды.

Кюнню къылыкълары

Жер жюзюнде хауа нек къутургъанды

Росгидрометде бизни къыралда хауа болумлада къоркъуулану юсюнден доклад хазырлагъандыла. Битеудиня экономика форум кюнню халында болгъан тюрлениулени жер башында эм уллу къоркъууланы тизмесинде биринчи жерге салгъанды террорчулукъдан окъуна алгъа чыгъарыл. Анга былай уллу эс бурурча хауагъа не болгъанды? Биз андан нени сакълайыкъ? Аны юсюнден белгили россейли экспертле хапарлайдыла.

Жауунла неда къургъакълыкъ

- Не иссилик, неда суукъулукъ, болмагъанча уллу жауунла неда къургъакълыкъ – къысха айтханда болум алайды, - дейди Росгидрометни башчысы **Максим Яковенко**.

- Биз Россейде жер жюзюнде жылы бола баргъанындан да тюрлениуле сакъланлайбыз деген тюз тюйюлдю. Боллугъу болгъанды, биз аны толусунлай ангыларгъа болмагъанлыкъгъа , - дегенди А. И. Воейков атлы Баш геофизика обсерваториясы таматасы, профессор, Хауада тюрлениуле жаны бла экспертлени правительствола аралы къауумуну жылыу хорлап башлагъаныны юсюнден докладланы келечиси **Владимир Катцов**.

Къыш суукъулада неда жайда иги да салкъын кюнледен биринде былай солгъунг келеди: къайдады да ол сиз айтхан битеулю иссилик, къарачыгъыз терезеге! Алай, не десенг да, тюрлениуле уа бардыла. Аны бек осалы уа – хауаны къутургъаныды, кесин бир жанындан башхасына атып тургъаны.

Июньда - къумлу тюзледе боран

- Дагъыда хауа тутхучсуз бола барады. Бир-бир жерлеге, неда жылны кезиулерине келишмеген затлада эсленеди ол. Ала сагъайтадыла, къоркъуу келтиредиле. Прогнозлада ол эрттеден да эслене эди алай фантастикача кёрюне эди, - дейди Владимир Катцов. -Иссилик, торфяникле жанадыла – битеу халкъ сагъаяды, хар ким да жер жюзюнде хауа жылына баргъанына юсюнден айтып башлайды. Ызы бла уа салкъынлыкъ келеди, аны бла уа уллу кёллюлюк : ол, энтта да бир ауукъ заманны созарбыз. Ол сансызлыкъ ючюн а артда бек уллу багъа тёлерге тюшерикди.

Хау, политиклени башха да бек кёп барчулары бардыла: террорчулукъ, урушла, ачлыкъ, финанс кризисле... Алай климаты уа бир энчилиги барды: ол кесини юсюнден бизге болмагъанча аллай иссилик неда къар жауун билдиргенинден сора да, кёп проблеманы да сыйтауу болуп чыгъады. Ачлыкъ неда эпидемияла… Теренирек къазчыгъыз аланы сылтауларын хауаны болумунда табарсыз.

Россейге хар нени юсюнден сагъыш этерге тюшерикди

Бир жаны бла метеорологла кеслерини даражаларын кётюрюрге кюрешедиле дерге да боллукъду, алай хауада бола баргъан тюрлениулени къоркъуулугъа жаланда ала санап къалмайдыла.

- Алгъаракълада Битеудуния экономика форумну жер башында къоркъуулану юсюнден кезиулю доклады басмаланнгады. Алай бла быйыл да, быллырча, хауада тюрлениуле биринчи жердеди. Террорчулукъ эм башхалары уа аладан сора барадыла. Мингнге жууукъ белгили экспертни оюмлары ма аллайды, - деп эсгертеди Владимир Катцов.

«Хауада бир заманда да болмагъанча тюрлениуле» деп ма шёндюледе Москвада жауган къаргъа неда бек сууукълагъа, иссиликге, къургъакълыкъгъа, агъаччлагъа от тюшгеннге, ырхылагъа айтадыла.

- Аллай къоркъууланы жаланда бири бла чекленнген гитче къыралла барадыла. Сёз ючюн, айырыкамлада жашагъанла тенгизни кётюрюлюуюне дайым сагъайгъаналай турадыла. Бирле уа уллу желлени къоркъуп сакълайдыла, - дейди экстерт.

Тийреси уллу болгъан Россейни аллай къоркъуулуны саны айтып-айтмазча кёпдю. Бир жаны бла уа аланы бир кесеги хайыр да келтиррге боллукъдуа (Сёз ючюн, хауа жылы бола бара эсе, къыщда юйлени жылытыгъа азыракъ къоранла этиликдиле. Арктикада бузла эрий баргъанларыны хайырындан а кемелеге жол ачылады. – Ред.). Алай аланы башлыбызгъа жаратыргъа юйренирге керекбиз, регионлагъа, экономиканы бёлюмлеринге этиллик мадарланы планын жарашдырыргъа.

Алгъадан билирге юйренгенбиз

- Къоркъуулу тюрлениулени прогнозу игилене барады. Ахыр он жылны ичинде Москвада уллу къар жауарыгъы аллындан окъуна жаланда бир кере билинмей къалгъанды - 2009 жылда 7 декабрьде. Башхаларыны прогнозу уа тюз болуп чыкъгъан эди, - деп ёхтемленип айтады Гидрометараны башчысы **Роман Вильфанд**. – Алай дагъыда жюз процентге билирге уа бир заманда да онг боллукъ тюйюлдю. Хауада бизге ангылашынмагъан тюрлениуле жюз, минг жылдан да болгъанлай турлукъдула.

Булутланы чачаргъа

Бу тюрлениулеге келиширгге кюрешмей, аладан къутулур амал тапхан хайырлы болмазмыды? Москвада парадланы аллында жаун булутланы чачадыла да, къар бла уа алай этерге жарамазмы?

Климатны тюрлендирирча артыкъ кёп амал жокъду, - дейди Роман Вильфанд. – Хау, бир жерде жаун жаумазча бы булутланы чачабыз. Аэропортну къатында туман кетерча этерге къолубуздан келеди. Таулада артыгъы бла жыйылгъан къарны да топла бла атдырыр тюшюребиз эннюге. Алай саулай дунияда климатда бла тургъан затланы тюрлендирирге кюреширгге уа керекмиди? Мени сартын – угъай.

Биринчиден, иги хауа болум деген хар кимге да башхады. Мен мында адамланы сюйген-сюймегенлерини юсюнден угъай, экономиканы исламлерини юсюнден айтама. Аны себепли «келигиз ма быллай болум къурайыкъ» деген хайыр боллукъ тюйюлдю.

Экинчиден а, адам улуну жаланда бир циклонда болгъан энергияны окъуна чыгъарыргъа къолундан келмейди. Юлгюге, энди къуралгъан циклонну кючю Хиросимагъа бла Нагасакиге тюшген атом бомбаланы он-онбешисине тенгди.

Дагъыда ООН-ну климатны тюрлендириуге чек салгъан конвенциясы барды. Хау, америкалыланы Аляскада сынаула бардыргъан хапарлары барды, алай алагъа бизде ышарыт къоядыла.

Юлия СМИРНОВА.
«Комсомольская правда» газет.

Сюзюу

Урунныганланы эркинликлерин жакълай

Черек районну жер-жерли администрциясында бу кюнледе болгъан жыйылыуда урунныган адам ишлеген жеринде ачымаз ючюн къаллай мадарла этилирге кереклисини юсюнден сёз баргъанды. Аны ишине администрацияны башчысыны орунбасарлары Глашланы Артур, Тогъузаланы Юсюп, учреждениялары бла организацияланы оноучулары да къатышхандыла, деп билдиргенди бизге Черек районну администрациясыны пресс-службасыны башчысы Бёзюланы Залина.

Тюбешиуде урунныган адамны эркинликлерин сакълау не халда болгъанына къаралгъанды, алагъа бузукълукъ этген организацияла туура этилгендиле, бир-бир технологияла адамны саулугъуна хата, жашауууна къоркъуу салгъанлары, аладан сакъланырча амалла тийишлисича хайырланылмагъанлары, ангылатыу эмда юйретиу иш тап къуралмагъаны да эсгертилгенди.

Андан сора да, районда жыл санлары жетгенлени, сакъатланы да иш бла жалчытыуну онгларына къаралгъанды. Глашланы Артур былтыр къыркъ тёрт адам ишге тохташханын, аладан жыйырма тёртюсю инвалидле болгъанларын да айтханды. Ишлерге сюйгенлени барысы да къарыуларына кёре урунурча этер ючюн толтуруучу органла эмда къырал властыла бирге мадар этерге керекдиле,дегенди.

Жыйылыуда этилген оноуда ведомстволу учреждениялада ишге тохташхан инвалидлени санын тергеп турургъа, ала урунныган организацияланы тизмесин да жарашдырыргъа кереклиси эсгертилгенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

АУУЗГЪА ТЮШЮУ

Элбрусда канат жолну ишчилери тюлкю бла шуёхлукъ жюрютедиле

Социал сетьле бла хайырланнганла тюлкю эм адамны арасында шуёхлукъну тири сюзедиле. Жаныуар бла жуукълашыргъа мында слесарь болуп ишлеген Джаппуланы Аслан амал тапханды. Ол Муханы (анга аллай ат атагъандыла) юсюнден уллу сюймеклик бла хапарлайды.

- Муха – ол бош тюлкю тюйюлдю. Барыбыз да анга энчи кёз бла къарайбыз. Кесигиз ойлагъыз, биз бек бийик перронда ишлейбиз. Мында тёгеректе жаланда къар аулакъ, кийик жокъ, аш жокъ – бир зат да. Ол кеси турады. Аны тенглери тюбюнделиле. Ала анга къайдан жетсинле, - дейди жаш.

Тёрт аякълы бла танышыу 2016 жылда башланнганды. Ол заманда, къалай болгъан эсе да къыйынды ангыларгъа, платформаны къатында бир ненча тюлкю кёрюннгендиле.

- Алгъа алагъа биз аш бере тургъанбыз. Гыбыдышха салабыз да кетебиз. Аз-аздан Муха алайгъа, бизден да къоркъмай, келе башлагъанды. Кесекни сермейди да, къачады. Башхала уа базынмайдыла. Ол аланы азыкъ бла жалчытып тургъанды.

Бираздан къалгъанла думп болдула. Баям, энишге кеттендиле, жыйынларына. Муха уа къалды. Адамланымы жаратды огъесе аш табаргъа былайда тынч болгъанынмы ангылада – аны ким билсин. Къалай-алай болса да, жаныуарчыкъ юсюн сайын канат жолну перронна кеси келип башлагъанды.

- Мен аны бла дос болаллыгъымы сеземе. Ол бизни кесине жуукъдан-жуукъ иеди. Биринчи чакъда къууушдан жыйырма метрде сюеле эдик. Артда он. Андан сора аш орунну мекямны эшигини жанында орнатханбыз. Аны ачабыз, сакълайбыз. Ол а акъырын, бугъуна-бугъуна жанлайды. Къарап-къарагъанчы сермеп, къачып кетеди.

Сейирди, аны бла тюлкю бла адамны шуёхлугъу бошалып къалмагъанды. Аслан жаныуарны бек сюйгенди, анга илешгенди эмда Мухагъа къолун узатыргъа, тиерге итиннгенди. Сыларгъа окъуна.

- Бек алгъа ол мени къапханды. Азчыкъ, билдирип къойгъанча. Къолуму аны башында тутханымы огъурамагъанын ангылагъанма. Ачыкъ аязны узатыргъа керекди, ол игилик излегенинги кёрюрча. Ма бу кюнледе ол манга кесин сыларгъа къойду. Ол керти да тамашады, - дейди сюйюнюу ауазы бла Джаппуланы Аслан.

Болсада аны бла тохтап къалыргъа акъылы жокъду аны. Ол жаныуар къуллукъ мекямда кесин юйдеча жюрютюрюн излейди – чабып кириуню, адамла бла ойнауну. Бек башы уа – аны сюйгенибизге ийнаныуну.

Андрей ЗОБОВ.
«Комсомольская правда» газет.
22.02.2018.

ГРЕК-РИМ ТУТУШУУ

Бир ненча кюнден округубузну биринчилигине атланырыкъдыла

Бу кюнледе Нальчикде 2003-2004 жыллада туугъан спортчуланы араларында грек-рим тутушуудан республиканы биринчилиги бардырылгъанды. Анга 270-ден аслам адам къатышханды. Анда Элбрус райондан гёжефле алты майдал къытхандыла.

«Алтынны» Лукияланы Руслан (32 кг.), Чеченланы Амаль (57 кг.) алгъандыла. Бапыналаны Къурман (35 кг.) бла Балаланы Алим (68 кг.) кюмюш призёрла болгъандыла. Ючюнчю жерлеге Кацианы Абдурахман (44 кг.) бла Махийланы Азрет-Али (52 кг.) чыкъгъандыла. Аланы тренерле Хапаланы Аслан, Балаланы Алим, Чеченланы Артур юйретедиле.

Жашла барысы да энди СКФО-ну биринчилигинде тутушурукъдула. Ол а Къарачай-Черкеседе мартны ал кюнлеринде боллукъду.

Анатолий ТЕМИРОВ.

КОНКУРС

Бек уста диспетчерге саналгъанды

КъМР-ни От тюшюуге къажау къырал службасында диспетчерлени араларында усталыгъында бек игилени атлары белгили болгъандыла. Быллай эришиуле аланы ишчи борчларын толтурургъа хазырлыкъларын ачыкълар, профессионал билимлерин ёсдюрюр мурат бла къураладыла.

Алай бла битеу сынашулада да От тюшюуге къажау службаны Залукокоаже элде 9-чу номерли бёлюмюню келечиси Зара Хаджиева айырмалы болгъанды. Ол быллай конкурсха беш жыл мындан алгъа да къатышхан эди. Ол заманда ючюнчю жерге чыкъгъанды. «Кертисин айтханда, хорлагъаныма ийнанган да этмейме. Мени коллегаларым барысы да билимли, сынаулу адамладыла. Насыбым тутхан болур, баям»,-дегенди ол.

Зара Хаджиева службада ишлегенли жети жыл болады. Бу кезиуде ол кесин билимлилигин, иш кёллюлюгюн кёргюзтгенди. Аны айтханына кёре, жашауун адамланы къыйынлыкъладан къутхарыугъа жоралгъаны бла ол бек ёхтемленеди.

Арсен САБАНОВ,
От тюшюуге къажау къырал службаны келечиси.

Билдириу

Хакъсыз консультацияла

Къырал регистрация, кадастр эм картография жаны бла федерал службада биринчи мартда «Консультацияланы кюню» ётеррикди. Аны кезиуюнде Росреестрни келечилери ведомствону ишини юсюнден соруулагъа жууапла берликдиле. Дагъыда бу акцияны юсю бла гражданлагъа юридический болушлукъ этилликди. Консультацияланы бары да хакъсыз боллукъдула.

Къырал регистрация, кадастр эм картография жаны бла федерал служба.

Жангы китап

Окъуучусуна жарыкъ салам бере

Бу кюнледе «Эльбрус» китап басмада «Курму тюзю» деген аты бла повестьле, хапарла, назмула жыйымдыгъы чыкъгъанды. Аны автору Абдуллаланы Къонакъны жашы Исмайыл Огъары Бахсан элде туугъанды. Сабийлиги сюргюнде ёттенди. Ата журтха къайтханлай, урунуу жолун къурулушда башлагъанды. Андан арысында, низковольтный заводда ишлей, Къабарты-Малкъар къыркъар университети орус эм малкъар тил бёлюмюнде окъуугъанды.

Кёп жылланы ичинде Нейтрино обсерваторияда нискофоновая камера бёлюмде инженер болуп тургъанды. Эльбрус тийресинде туризм эм экскурсия советде партия комитетни секретарына айырылып, анда да ишлегенди. Арт жыллада илму махкемени атын жюрютген жашау-коммунал мюлкню таматасыны къуллугъун эттенди.

Исмайылны китабына юч повесть киреди. «Чыранда» дегенни сюжет ызы ата журтубузда барады. Минги тауну башына ёрлерге келген адамладан экиси чыгъарманы баш жигитлеридиле. Ала къачан эсе да нёгерле болгъандыла, энди уа жауладыла. Бири, Далхат, дерт тутады алгъынгъы шуёхуна, бирси уа, Алий, аны таныялмайды, оомларын да биллмейди.

Таугъа чыгъарыкъ къауумдан эки жаш, ёчешип, «батырлыкъларын» кёргюзтюрге сюйюп, къартланы айтханларына кёре, анда-санда къар юзюлюучю жер бла барадыла. Жыйырма жылны ичинде тепмей тургъан табийгъат мюйюш ол юкн кёргюзтеди къылыгъын – ала терен бугъейге кетедиле.

Аланы къутхарыгъа тюшген Далхат Алийни таныйды. Ол аны къутхармай къояллыкъды, алай бла дертин да жетдираллыкъды, алай... болалмайды. Былайда, аны ич дунуясында баргъан кюрешни суратлай, автор психология жаны бла окъуучуну сейирсиндир онг табады.

«Аулие агъашда» айтылгъан Къазахстанда боладыла. Повестьны жигитини – энди жете келген жашчыкъны атындан барады хапар. Ол нёгерлери къазакълы Нурбек, оруслу Володя бла Тянь-Шань таулада, аны Аулие Агъаш деген жеринде, айлана, бир тасхалы адамланы кёредиле. Ала дорбунда бир зат букъдургъанларын да эслейдиле. Нени да билирге сюйген сабийлеге къоркъуу деген белгисизди. Ары жыжым бла тюшюп, жашладан бири къарангыда бир хуржунлагъа тюртюледи. Ала тоналгъан тюкенледен алынгган алтынла болгъанларын а билмейдиле сабийле...

Былайда повестьни бир сюжет ызыны баргъаны тохтап, автор экинчисине ётеди. Он тоналгъну ким болгъанын ачыкълайды. Сюргюн кёплени шашдыргъанды жашау жолундан. Чыгъарманы жигитлери да татхандыла аны ачы тузундан. Мында эсгериу халда берилген суратлаула да энчи жол саладыла.

«Курму ичинде» деген повесть а тауда къошда тургъан малчы кишини юсюнденди. Ол тургъан журтдан узакъ болмай айыу турады эки баласы бла. Аны къоншусуна бир да хатасы тиймейди. Жаныуарны къыйын кюнюнде болушады таулу киши анга. Аны жаралы этип, хылпый-сыпый жашла, затып ачха этерикбиз деп, бир баласын алып кетедиле, экинчисин а ары жилек жыяргъа келгенле четенлеринде къошха алып келедиле.

Къарыусуз балачыкъны кёргенлей окъуна ангылайды Омар, баш жигитни аты алайды, анасына бир тюрлю бир палах болгъанын. Ана айыу баласыны ызы бла къошу алына келгенлей, эслейди жаралы болгъанын. Элге тюшюп, анда экинчи баласын да табып, анга къайтарады керти таулу киши.

Бу китапха кирген эки хапар да - «Хурметли жилян» бла «Уручу кече жюрюйдю» - сабийликни бла жылкъыычыланы юслеринденди. Ызы бла Абдулла улуну назмулары келедиле. Алада лирика жигитни биринчи устазы «кёкден тюшген жулдузду», «чакъгъан гюлдю»; жашлыгъы «чырпа тюклю башчыгъын сылатады»; сюеледиле наратла, «тюшеричка суратха»; булутчукъ, «бёрк кийдире хар ташына», тау башына жыйышады; сюеледиле, Кыртык тарын сакълай Къалала таулары ...

Автор белгили назмучубуз Зумакъулланы Танзилягъа атагъан тизгинлеринде:

Жырынг, назмунг – инжи минчакъ тизгеннлей,
Таулу ананы юзмелтинден юзюлгеннлей, – дейди.

Айтхылыкъ альпинист Елмезланы Абдул-Халимге уа:

Кёп кирдинг къарангы бугъейге,
Кёплени къутхардынг ажалдан,
Тауда болушханынг биреуге –

Бир жангы кишилик хар жолдан, – деп, аны этген ишини, жашауунмагъанасын алай ёнчелейди.

Исмайылны тил байлыгъыны юсюнден энчи айтырчады. Китапда биз биогюн аз жюрютген сёзле (чауул, ундукъ жалла...), нарт айтыула, фразеология тутушла, суратлау амалланы тюрлю-тюрлюлери тюбейдиле.

Сёз ючюн, ушакъ тохтагъанда, «къарангылыкъ бла шошлукъ жангыдан бирге къошуладыла»; «...хапарны ауур, ачы да болгъанына тынгысызлыгъы бла шагъатлыкъ эте, кечени ауурлугъу озгъунчу, билдиргенлей турады» тёшек; къычырым бла ёнчелеп, балта бла кесген; « къолунда къарагъачдан ишленген базыкъ таягъы адыргылыды, аны боран бла демлеше, арыгъан санларын алгъа сюйрерге кюрешгенча дегенча эм башха айтыула авторну тил байлыгъы кенг болгъанына шагъатлыкъ этедиле.

Жазыучуну окъуучу бла тюбешдирген биринчи китап энчиди – жарыкъ салам бергенча, алай. Ызы къалын болсун!

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

2018 жылда март айда беш уахты намаз къылыуну заманы

	Айны кюнлери	Эрттен намаз	Кюнню чыкъгъан заманы	Тюш намаз	Экинди намаз	Ашхам намаз	Жассы намаз
1	Орта кюн	05:12	06:44	12:28	15:32	17:55	19:35
2	Байрым кюн	05:10	06:42	12:28	15:32	17:56	19:36
3	Шабат кюн	05:08	06:40	12:28	15:33	17:57	19:37
4	Ыйыс кюн	05:06	06:39	12:28	15:34	17:59	19:39
5	Баш кюн	05:05	06:37	12:28	15:35	18:00	19:40
6	Геююрге кюн	05:03	06:35	12:27	15:36	18:01	19:41
7	Бараз кюн	05:01	06:33	12:27	15:37	18:02	19:42
8	Орта кюн	05:00	06:32	12:27	15:37	18:04	19:44
9	Байрым кюн	04:58	06:30	12:27	15:38	18:05	19:45
10	Шабат кюн	04:56	06:28	12:26	15:39	18:06	19:46
11	Ыйыс кюн	04:54	06:26	12:26	15:40	18:07	19:47
12	Баш кюн	04:53	06:25	12:26	15:41	18:09	19:49
13	Геююрге кюн	04:51	06:23	12:26	15:41	18:10	19:50
14	Бараз кюн	04:49	06:21	12:25	15:42	18:11	19:51
15	Орта кюн	04:47	06:19	12:25	15:43	18:12	19:52
16	Байрым кюн	04:45	06:17	12:25	15:44	18:13	19:54
17	Шабат кюн	04:44	06:16	12:25	15:44	18:15	19:55
18	Ыйыс кюн	04:42	06:14	12:24	15:45	18:16	19:56
19	Баш кюн	04:40	06:12	12:24	15:46	18:17	19:57
20	Геююрге кюн	04:38	06:10	12:24	15:46	18:18	19:58
21	Бараз кюн	04:37	06:08	12:23	15:47	18:19	20:00
22	Орта кюн	04:35	06:07	12:23	15:48	18:21	20:01
23	Байрым кюн	04:33	06:05	12:23	15:48	18:22	20:02
24	Шабат кюн	04:31	06:03	12:22	15:49	18:23	20:03
25	Ыйыс кюн	04:30	05:01	12:22	15:49	18:24	20:04
26	Баш кюн	04:28	05:59	12:22	15:50	18:25	20:06
27	Геююрге кюн	04:26	05:58	12:22	15:51	18:26	20:07
28	Бараз кюн	04:24	05:56	12:21	15:51	18:28	20:08
29	Орта кюн	04:22	05:54	12:21	15:52	18:29	20:09
30	Байрым кюн	04:20	05:52	12:21	15:52	18:30	20:10
31	Шабат кюн	04:19	05:50	12:20	15:53	18:31	20:12

КъМР-ни Муслийманларыны дин управлениясы.

УЧРЕДИТЕЛЬЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь),
МОКЪАЛАНЫ Зухура (бёлюмню редактору),
ТИКАЛАНЫ Фатима (бёлюмню редактору).

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приёмныйи - 42-63-01.
Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82.
Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛЮМЛЕРИ:
Политика эм право - 42-24-02, 42-67-68.
Экономика - 42-66-73.
Культура - 42-66-76.
Социал ишле - 42-75-82, 40-59-18.
Курортла, туризм эм спорт - 40-39-93, 42-66-71.
Окъуучула бла байламлыкъла жюрютюу эм жазыуыу - 42-37-94.
Энчи корреспондент - 42-68-72. Тилмачла - 40-28-97.
Операторла - 40-28-49, 42-39-65.

Редакция авторла бла къагъат жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артха къайтарылмайдыла.
Газетде басмаланнган материаллада айтылгъан оомла редакцияны оюму бла келишмезге боллукъдула. Алада айтылгъан хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законуна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла.

Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машинка бла жазылгъан 5-6 бет) кённю алмайды.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер —ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр эттенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмаланнганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Газетлени нелерине тапдырыу ючюн КъМР-ни почта связыны федеральный Управлениясы жууаплыды.
Телефонла: 76-01-28, 76-01-10

Газетлени розницагъа сатыу ючюн КъМР-ни "Роспечать" акционер обществосу жууаплыды.
Телефон: 42-69-34

Газет ийыкъда юч кере - геююрге, орта, шабат кюнледе чыгъады

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салынгъанды

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:
Байсуланы Марзият - дежурный редактор;
Кучукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарьны орунбасарлары; Зезаланы Лида - (1, 2-чи бетле) Ахкёбекланы Жаннета - (3-чю бет) Токуманы Салим - (4-чю бет) - корректорла.

Тиражы 1412 экз. Заказ № 181
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:
360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru